

СТАН СВІТОВОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

К. М. Кашук, асистент
Житомирський національний агроєкологічний університет
kaschuck.katerina@yandex.ua

Наразі органічне сільське господарство отримало найбільший розвиток з-поміж інших альтернативних систем землеробства та практикується майже у 160 країнах світу. У більшості країн світу вже функціонує ринок продукції органічного сільського господарства зі сформованими економічними відносинами між її операторами: товаровиробниками, переробкою, експортерами та імпортерами органічної продукції. Упродовж останнього десятиліття площа органічних сільськогосподарських угідь у світі збільшилася в 2,5 рази, а обсяг роздрібною реалізації органічної продукції на внутрішніх ринках різних країн – у 3,3 рази.

Слід зазначити, що в найбільш несприятливі періоди світовий органічний ринок виявився більш стійким і випереджаючим у своєму розвитку порівняно зі звичайним продовольчим ринком. Відтак, в 2008–2009 рр. обсяг роздрібною реалізації всіх продуктів харчування в світі скоротився на 0,6 %, тоді як продаж органічної продовольчої продукції збільшилися на 5 %.

У розвинених країнах продовжує зберігатися висока активність в галузі розвитку ринку продукції органічного сільського господарства. У США темп зростання роздрібною реалізації органічних продуктів харчування в 2006–2012 рр. становить 10,8 %, а всієї продовольчої продукції – тільки на 2,6 %. У Фінляндії приріст площ органічних сільськогосподарських угідь за період з 2010 р. по 2012 р. склав 21,2 %.

З країн, що розвиваються, найбільшого прогресу в галузі розвитку ринку продукції органічного сільського господарства досягла Індія, де за лише два роки (з 2010 по 2012) площі органічних сільськогосподарських угідь збільшилися в 2,6 рази, а обсяг реалізації органічної продовольчої продукції – в 3,8 рази. Проте ці країни самі органічну продукцію практично не споживають, а лише виконують функцію постачальників на світовий ринок органічної продукції [2].

У структурі органічних продуктів харчування в більшості країн домінують свіжі овочі та фрукти. Вони займають провідні позиції в споживанні органічних продуктів харчування в Канаді (41 %), США (39 %), Німеччині (18 %), Франції (17 %), Великобританії (23 % –

друге місце). Другу позицію в цілому займають молоко і молочні продукти. У США, Німеччині та Франції їх питома вага становить по 16 % у кожній країні. У Великобританії, де вони займають перше місце, вона досягає 31 %.

Найбільші площі сільськогосподарських угідь з органічною продукцією в загальній площі сільськогосподарських угідь мають Австрія (19,7 %), Швеція (14,1 %) та Естонія (12,5 %). Водночас частка органічної продукції у загальному об'ємі роздрібної реалізації продуктів харчування найбільша у Данії (7,2 %), Австрії (6,0 %) та Швейцарії (5,7 %). У 2010 р. за рівнем витрат населення на придбання органічної продукції перші три місця зайняли також Швейцарія, Данія та Австрія [3].

Органічний сектор продовжує демонструвати позитивні показники неухильного зростання, незважаючи на економічний спад у більшості розвинених країн. У майбутньому більшість органічних виробників, які мають якісну продукцію і налагоджену систему збуту, продовжуватимуть нарощувати своє виробництво. Такі країни, як Україна, що швидко розвиваються в ролі основних органічних країн-експортерів (особливо зернових і бобових культур), мають великі можливості для збуту власної продукції до більш ніж 100 країн світу, отримуючи додатковий прибуток [1].

В Україні розвиток ринку органічної продукції сільського господарства значно відстає від аналогічного ринку розвинутих країн через практичну повну відсутність державного регулювання. Наразі він в значній мірі залежить від імпорту і орієнтований практично повністю на забезпечення заможних верств населення мегаполісів. Основними аргументами на користь розвитку ринку продукції органічного сільського господарства в Україні належать:

- підвищення якості продукції, що споживається;
- забезпечення сталого розвитку сільських територій;
- розширення можливостей інноваційного розвитку;
- поява нових можливостей підтримки сільськогосподарських товаровиробників в умовах членства в СОТ (включаючи резерви зеленою і блакитною кошків);
- диверсифікація експорту.

Для ефективного розвитку вітчизняного ринку продукції органічного сільського господарства при Міністерстві аграрної політики та продовольства України на правах департаменту доцільно створити Центр розвитку ринку продукції органічного сільського господарства, який займатиметься розробкою органічних стандартів, акредитацією та контролем сертифікуючи організацій, моніторингом

ринку органічної продукції, наданням інформаційно-консультаційних послуг операторам ринку, формування та вдосконалення напрямків фінансової підтримки органічних товаровиробників.

За умов, коли органічне сільське господарство та ринок органічної продукції на міжнародному рівні вже розглядаються як фактори сталого розвитку, для України, відкриваються можливості для об'єктивної оцінки необхідності розвитку ринку органічної продукції з урахуванням специфіки соціально-економічної та екологічної ситуації в регіонах, накопиченого зарубіжного досвіду в галузі державного регулювання органічного ринку з метою формування і розвитку власної державної політики в цій сфері.

Література

1. Органічне виробництво: найбільш зростаючий сектор економіки у світі [Електронний ресурс] : офіц. сайт / Organic Ua. – Режим доступу: <http://organic.ua/uk/2011/20/1609-organichne-vyrobnytvo-najbilsh-zrostajuchyj-sektor-ekonomiku-u-sviti>.
2. Органическое сельское хозяйство Беларуси: перспективы развития. Материалы международной научно-практической конференции / сост. Н. И. Поречина. – Минск: Донарит, 2012. – 104 с.
3. Соколова Ж. Е. Развитие мирового рынка продукции органического сельского хозяйства: автореф. д. экон. наук, спец.: 08.00.14 – Мировая экономика / Ж.Е. Соколова // М: Всероссийский научно-исследовательский институт экономики сельского хозяйства Россельхозакадемии, 2013. – 46 с.
4. Проект стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uaan.gov.ua/sites/default/files/strateg_do_2020r.pdf.
5. Проект Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=9707&skl=7.